

3314

— 44

సామలూరి

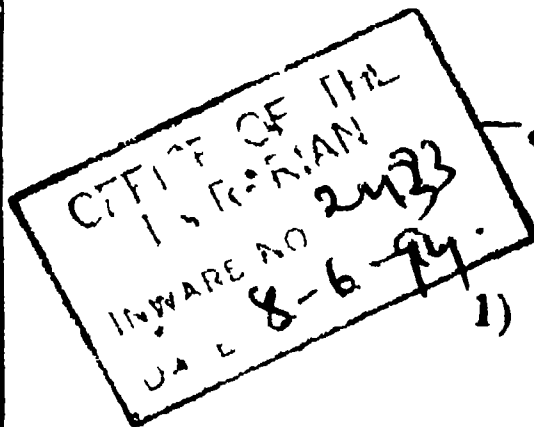
భీతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 17

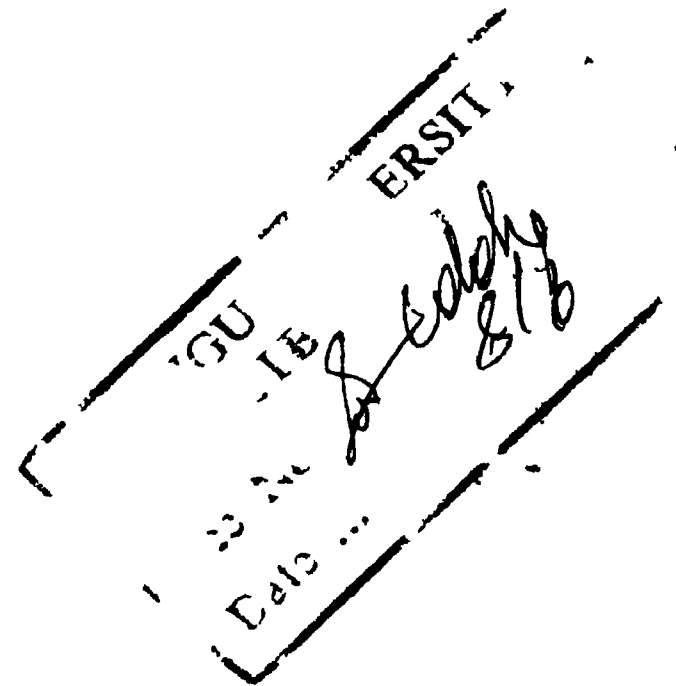
రాజ్య హేంద్రవరము 16-5-1994, 1-6 1994

సంచికలు 37, 38

ఈ సంచికలో రచయితలు :-

- 1) శ్రీ సూర్యదేవర రవికూమార్
- 2) శ్రీ కుడపాటి బాపిరెడ్డి
- 3) డా. పి. విజయలక్ష్మి పండిట్
- 4) శ్రీ గళ్ళా శ్రీనివాసరావు

1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును.

సంవత్సర చందా రూ. 20.00

6 మాసములకు రూ. 12.00

విడి ప్రతి రూ. 2.00

సకాలంలో చందా పంపి సహకరించండి

“చలంసాహిత్యంలో బ్రహ్మసమాజ ప్రభావం”

— శ్రీ మేకపాటి శాపిరెడ్డి ఎం. ఏ.,

నమాజు లోని పరిస్థితుల ప్రభావం కవులమీద సాహిత్యం మీద ఉంటుంది. సాహిత్యం ద్వారా నమాజులో చైతన్య పంథమైన మార్పులు వస్తుంటాయి. మన దేశంలో పూర్వం వ్యవస్థ మంచి పెట్టుబడి దారీ వ్యవస్థ అంటే అర్థికరంగంలో త్వరగా మార్పులు వచ్చినా నమాజు లోని అచార సంప్రదాయాలలో, కుల మతాలలో, మూఠావిశ్వాసాలు మొదలైన వాటిలో మార్పులు రాలేదు. ఇటువంటి సాంస్కృతికమైన మార్పులు తీసుకొచ్చేందుకు కొందరు సంస్కర్తలు వరుస కట్టాడు తత్ఫలితంగా బ్రహ్మ సమాజం అవిర్భవించింది బ్రహ్మసమాజం ద్వారా అలాటి ప్రేరణ దయనీయమైంది అచార సంప్రదాయాలను కుల మత భేదాలను, మూఠా విశ్వాసాలను తొలగించి అత్యుదయ మార్గాలను రాజరామ మోహనరావు కేశవ చంద్రశేఖర్ మొదలైన సంస్కర్తలు బోధించారు.

ఈ బ్రహ్మసమాజ ప్రభావం నంతుం మీదే కాకుండా సాహిత్యం మీద కూడా విశేషంగా వదింది. బ్రహ్మసమాజంలో నమ్మకంగా ఉన్న చలం అనాటి నమాజులో ప్రేరణ పరిస్థితులను అంతా విద్యాభ్యాసాలతోపాటు అర్థిక స్వాతంత్ర్యం

తక్కిం లేకపోవడం బాధ్యవివాహాలు చేసుకొని తవకంకూ వ్యక్తిత్వం లేకుండా పురుషుని చేతిలో బందీగా, బానిసగా బ్రతికే ప్రేరణ పరిస్థితులపై బ్రహ్మసమాజ ప్రభావంతో అత్యుదయ మార్పులు చైతన్యాన్ని తన సాహిత్యం ద్వారా నమాజునికి అందించాడు.

చలం రచనలలో ప్రేరణ ఇచ్చిన చైతన్య భావాలతో అడుగుడుగునా సంస్కరణోద్యమ, బ్రహ్మసమాజ ప్రభావాలు ప్రతిపరిస్థితుంటాయి చలం నమకారిన రచయితల కంటే చిన్నంగా అలోచించి సరికొత్త దోరణిలో రచనలు చేశాడు.

రాజకవులు ప్రేరణ ప్రణయదేవతగా ఉపాించుకొంటున్న కాలంలో పూర్వం వ్యవస్థలో సంప్రదాయం పేరుతో ప్రేరణపై చైతన్యజీవితాన్ని తన రచనల ద్వారా చూపి, బ్రహ్మసమాజ భావాలతో అమె విముక్తి కోసం నమాజుం అలోచించేలా స్ఫూర్తినిచ్చాడు చలం. కొత్త నైతిక వ్యవస్థను నిర్మించుకోవలసివలెన అవసరం ఎంతైనా ఉందని తన రచనల ద్వారా నమాజునికి తెలియజేశాడు చలం.

అనాటి సామాజిక పరిస్థితులలో ప్రేరణ సాశాంక్ష్యం ఉంది అలోచించి మతం, అచారం, శంప్రదాయం పేర వివాహ వ్యవస్థ ప్రేరణ మరొక కృంగదీస్తుంది అంటువల్ల ఇలాంటి వివాహ వ్యవస్థలు పడింది, బానిసానే ప్రేరణ ప్రాతిపదికగా ఉన్న వివాహాలు అరగి అరిచి బానిస చలం

ప్రేరణ సాహిత్యం పేరుతో ప్రభావం లో బందింది అమెకు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను హరించిన నమాజుం మీద ద్వంద్వమైతీ బ్రహ్మసమాజ భావాలతో విముక్తిని కోరాడు, ప్రేరణ పిల్లల్ని ఉన్న యంత్రంగా చాకిరి చేసే దానిగా బానిసగా ఉండ కూడదని చెప్పాడు

నవలల్లో :-

“బ్రాహ్మణికం” నవలలో నమాజుం పై బ్రహ్మసమాజ ప్రభావాన్ని చిత్రించాడు. ఈ నవలలో సంప్రదాయ కుటుంబంలో పుట్టి మూఠా నమ్మకాలతో పెరిగిన పాత్ర మందరమ్మ. ఈమెకు నైదవ్యం సంతరించడం అ తరువాత చంద్రశేఖర్ అనే వ్యక్తితో మందరమ్మకు పునర్వివాహం జరగడం చంద్రశేఖర్ ఎన్ని బాధలు పెట్టినా సంప్రదాయంగల ప్రేరణ తరించడం మందరమ్మ దిక్కుకు బయ్యచేపివచ్చాడు దేవతలకు మొక్కుడం, వంటి మూఠా నమ్మకాలను దిద్దించాడు.

(తరువాతి చివరి పేజీలో)

స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి
Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

ర ఘు నా థా ర్యు ని కో డ లి క థ

- శ్రీ సూర్యదేవర రవికుమార్

అధికారులు ఇచ్చి అత్తవారింటికి పంపిస్తారు పుట్టింట సుతుమారంగా వచ్చి వచ్చికి పనిపాట లేరుగనిదికాదు అత్త అత్తంటి ఆ కోడలి పనిపాట చూడండి

క్రీస్తుశకం 18 వ శతాబ్ది పూర్వార్థంలో చిలపిల్లిన ఆంధ్రమహాకవులలో శేషము రఘునాథాచార్యుడు గణపీయుడు లక్ష్మణ మునీంద్రుని శిష్యుడైన ఇతడు "కులశేఖర మహాసాం చరిత్ర" అనే రమ్య ప్రబంధాన్ని రచించాడు. కులశేఖరుడు ప్రఖ్యాత స్తోత్రము ముకుందమాల రచయిత. 906 గద్యవద్యములు గల ప్రసిద్ధింధమునందలి 'ప్రతివద్యమును శాఖోత్తేజితమైన రత్నము'. 'వైష్ణవరహస్యార్థనామేది' యగు ఈ కవి ఈకృతిని శ్రీరామునకు అంకితమిచ్చినాడు. విశిష్టమైన ఈ ప్రబంధమునందలి ఒకమనోహర చుట్టము పరిచుట ఈ వ్యాసోద్దేశము.

కులశేఖరుని తండ్రి దృఢవ్రత మహారాజు వసైన్యముగ వేటకు వెళ్లి ఒకరేడివి తరుముతూ వైన్యాన్ని విడిచి

ఒంటరిగ చాలదూరము పోయినాడు. అరేడి కొంతదూరము వెళ్లి ఇకపోలేకవడి పోయినది. దాని దీనావస్థకు రాజు జారి పడి దానిని అంతగా శ్రమపెట్టి తనను విడిచిచూచి దానికి ఉపచారములు చేయగా కొంతపేపటికి అది తేప్పరిల్లి మనుష్యబాషణముతో మాట్లాడగా రాజు ఆశ్చర్యపడి దాని స్వత్వాంతమును అడుగును, ఎది యీ విధముగా చెప్పినది

కుకురదేశమున లాంగూరి పురమనే పట్టణమున్నది. అక్కడ ధర్మజ్ఞుడనే బ్రాహ్మణునకు ఒక కూతురు కలదు. కల్లిదండ్రులు ఆమెను చాల గౌరవంగా పెంచి ఈడు పెచ్చిన తరువాత అత్తమామలు. అడుదిట్టించి. మరదులు అంపి లక్ష్మి కళకళలాడే ఇంటికి కోడలుగాచేసారు. అగ్నిసాక్షిగ పెళ్లిచేసి అయిదాపులు, ఇద్దరు దాసీలు, మందివస్త్రాలు,

సుతుమారవయ్య నేనాకవేళ యుద్ధేవ నలసితివని యుస్సురస్సురవను ఈవరి దావరి నిడకున్నదాన న య్యను నోర్చిచెప్పిన వసులును నలిల వవార్థమ్ము లనుభవించి నయ్యను పెద్దచు పొయ్యరని తగల గారపమ్మున పెంపు గమదాననయ్యను గినరులఁ బడి మదిఁగ్రక్కపించు

మామకోపించునో యందు మగనినొకండునో యందు మఱిదులు కొలువరమచు భయపగ్గించ నేననునరింగి మందలేశ్వర! యుత్తింట మందునవనిపసారి గలిగియున్నను దొరుగింట్లను

పడువన్నెండును నరసరేణ్యు పరికిరించినన్నెవ వరపూరుమల వడి తేటి చూడను ధరిత్రి లలామ తిట్టినన్నెవ న్మగురు వ్రణంబుల

“చలం సాహిత్యంలో బ్రహ్మసమాజ ప్రభావం”

— శ్రీ మేడపాటి కాపిరెడ్డి ఎం. ఏ.,

సమాజ లోని పరిస్థితుల ప్రభావం కవులమీద సాహిత్యం మీద ఉంటుంది. సాహిత్యం ద్వారా సమాజంలో చైతన్య వంతమైన మార్పులు వస్తుంటాయి. మన దేశంలో పూర్వం వ్యవస్థ మంచి పెట్టుబడి దారీ వ్యవస్థ కి అంటే అర్థికరంగంలో త్వరగా మార్పులు వచ్చినా సమాజంలోని అచారసంప్రదాయాలలో, కుల వ్యత్యాసంలో, మూఠవిశ్వాసాలు మొదలైన వాటిలో మార్పులు రాలేదు. ఇటువంటి సాంస్కృతికమైన మార్పులు తీసుకొచ్చేందుకు కొందరు సంస్కర్తలు నడుం కట్టారు తత్ఫలితంగా బ్రహ్మసమాజం ఆవిర్భవించింది బ్రహ్మసమాజం ద్వారాఅనాటి ప్రతి దయవీర్యవీరిని అచార సంప్రదాయాలను కుల మత భేదాలను; మూఠ విశ్వాసాలను తొలగించి అభ్యుదయ మార్గాలను రాజరామ మోహన్ రాయ్ కేశవ చంద్రశేఖర్ మొదలైన సంస్కర్తలు తోడించారు.

ఈ బ్రహ్మసమాజ ప్రభావం నంతుం మీదే కాకుండా సాహిత్యం మీద కూడా విశేషంగా పడింది బ్రహ్మసమాజంలో నడుగుగా ఉన్న చలం అనాటి సమాజంలో ప్రతి పరిస్థితులను అంత విద్యాభ్యాసాలతోపాటు అర్థిక స్వాతంత్ర్యం

తక్కిం లేకపోవటం బాల్యవివాహాలుచేసుకొని తనకంటూ వ్యక్తిత్వం లేకుండా పురుషుని చేతిలో బందీగా, బానిసగా బ్రతికే ప్రతి పరిస్థితులపై బ్రహ్మసమాజ ప్రభావంతో తిరుగుబాటు చైతన్యాన్ని తన సాహిత్యం ద్వారా సమాజానికి అందించాడు.

చలం రచనలలో ప్రతి ఇచ్చిన చైతన్యభావంతో అడుగుడుగునా సంస్కరణోద్యమ, బ్రహ్మసమాజ ప్రభావాలు ప్రతిబింబిస్తుంటాయి చలం సమకాలీన రచయితల కంటే ఓన్నంగా ఆలోచించి సరిక్రొత్త దోరణిలో రచనలు చేశాడు.

తానెకవులు ప్రతి ప్రణయదేవతగా ఉపాసకులొంటున్న కాలంలో పూర్వం వ్యవస్థలో సంప్రదాయం పేరుతో ప్రతి గదిపే దైన్యజీవితాన్ని తన రచనల ద్వారా చూపి బ్రహ్మసమాజ భావాలతో ఆమె విముక్తి కోసం సమాజం ఆలోచించేలా స్ఫూర్తినిచ్చాడు చలం. కొత్త నైతిక వ్యవస్థను కట్టించుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా ఉందని తన రచనలద్వారా సమాజానికి తెలియజేశాడు చలం.

అనాటి సామాజిక పరిస్థితులలో ప్రతి సా.శంక్రమణ శుభం అలోచించిమతం, అచారం, సంప్రదాయం పేర వివాహ వ్యవస్థ ప్రతిని మరీత కృంగదీస్తుందని అందువల్ల ఇలాంటి వివాహవ్యవస్థలు వశించి, దానిస్థానే ప్రేమప్రాతిపదికగా ఉన్న వివాహాలు అరగించి తాచించాడు చలం

ప్రతి పాతివ్రత్యం పేరుతో గ్రహంలో బందిరి ఆమెకు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను హరించిన సమాజం మీద ద్వేషమెత్తి బ్రహ్మసమాజ భావాలతో విముక్తిని కోరాడు, ప్రతి పిల్లల్ని కవేయంత్రంగా చాకిరీ చేసే దాసిగా బానిసగా ఉండ కూడదని చెప్పాడు

నవలల్లో :-

“బ్రాహ్మణికం” నవలలో సమాజంపై బ్రహ్మసమాజ ప్రభావాన్ని చిత్రించాడు. ఈ నవలలో సంప్రదాయ కుటుంబంలోపుట్టి మూఠ నమ్మకాలతో పెరిగిన పాత్ర సుందరమ్మ ఈమెకు వైదవ్యం సంతరించడం అ తరువాత చంద్రశేఖర్ అనే వ్యక్తితో సుందరమ్మకు పునర్వివాహం జరగడం చంద్రశేఖర్ ఎన్ని బాధలు పెట్టినా సంప్రదాయంగల ప్రతి దయవీర్యవీరిని సంప్రదాయంగల ప్రతి దయవీర్యవీరిని సుందరమ్మ దిక్కు జబ్బు చేపివ్వకుండా దేవతలకు మొక్కుడం, వంటి మూఠనమ్మకాలను దిద్దించాడు.

(తరువాతి చివరి పేజీలో)

స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

రఘునాథార్యుని కోడలి పథ

శ్రీ సూర్యదేవర రవికుమార్

అరుణాళి ఇచ్చి అత్తవారింటికి వంతు
చారు పుట్టింట సుకుమారంగా పెరిగి
నప్పటికి పనిపాట లేరుగనికాదు అమ్మ
అత్తింట ఆ కోడలి పనిపాటలు
చూడండి

క్రీస్తుశకం 18 వ శతాబ్ది పూర్వార్థం
ల్లో విలసిల్లిన ఆంధ్రమహాకవులలో
శేషము రఘునాథాచార్యుడు గణనీయుడు
లక్ష్మణ మునీంద్రుని శిష్యుడైన ఇతడు
“కుంశేఖర మహిపాల చరిత్ర” అనే
రమ్య ప్రబంధాన్ని రచించాడు కుంశేఖ
రుడు ప్రఖ్యాత స్తోత్రము ముకుంద
మాల రచయిత. 906 గద్యపద్యములు
గల ప్రబంధమునందలి ‘ప్రతిపద్య
మును శాఖోత్తేజితమైన రత్నము’.
‘వైష్ణవరహస్యాస్థానంవేది’ యగు ఈ
కవి ఈకృతిని శ్రీరామునకు అంకిత
మిచ్చినాడు. విశిష్టమైన ఈ ప్రబంధము
వందలి ఒకమనోహర పద్యము పరిచి
రించుట ఈ వ్యాసోక్తము.

కుంశేఖరుని తండ్రి దృఢవ్రత
మహారాజు నైష్యముగ పేటకు వెళ్లి
ఒకరేడిని తరుముతూ వైన్యాన్ని విడిచి

ఒంటరిగ చాలదూరము పోయినాడు. ఆ
లేడి కొంతదూరము వెళ్లి ఇకపోలేకవడి
పోయినది. దాని దీనావస్థకు రాజు జారి
పడి దానిని అంతగా శ్రమపెట్టి తనను
‘విడిచిపెట్టి’ దానికి ఉపచారములు
చేయగా కొంతసేపటికి అది తేప్పరిల్లి
మనుష్యభాషణముతో మాట్లాడగా రాజు
ఆశ్చర్యపడి దాని స్వంతాంతమును అడు
గును, -ది యీ విధముగా చెప్పినది

కుకురదేశమున లాంగూరి పురమనే
వట్టణమున్నది. అక్కడ ధర్మజ్ఞుడనే
బ్రాహ్మణునకు ఒక కూతురు కలదు.
తల్లిదండ్రులు ఆమెను చాల గారాబు గా
పెంచి తీసు పెచ్చిన తరువాత అత్త
మామలు. అడిదిట్ట మరచులు పెంచి
లక్ష్మి కుకికలాదే ఇంటికి కోడలుగాచే
శారు. అగ్నిసాక్షిగ పెళ్లిచేసి అయిదా
వులు, ఇద్దరు దాసీలు, మందివస్త్రాలు,

సుకుమారనయ్య నేనొకవేళ యుద్ధేవ
నలసితినవి యుస్సురస్సురవను
ఈవరి దావరి విడకున్నదాన వ
య్యను నోర్చిచెప్పిన పనులుమీద
నలిరి సవార్ము రనుభవించిన దా
నయ్యను పెట్టరు పొయ్యరవి తలం
గారెమ్మున పెంపు గమదాననయ్యను
గినచులఁ బడి మదిఁగ్రక్కనింప

మామకోపించునో యంచు మగవిమరు
కంచునో యంచు మఱదులు కొలుల
రనుచు భయపగ్గించ నేననునరిం
మందలేళ్వరఁ యత్తింట నుండునవు
పనిసారి గలిగియున్నను బొరుగిండ్లకు

నడువన్నెండును నరపరేణ్యః
పరికిరించినన్నెన పరపూరుమల వలక
తేటి చూడను ధరిత్రి లలామః
తిట్టినన్నెన స్మగురు వ్రజంబుల

నట్టిటు ఎడక నుసానుభవ !
నడురేయి యైన మానకి యత్తచెప్పిన
కృత్యములముఖున నక్షీణ విభవ !

ఈవిధంగా కయభక్తులతోమనఃకూ
పవిపాటలలో మేటి యనిపించుకొన్న
కోడలిపై అత్తగారి చిత్తంలోపగిరిగి
లింది. దానికి కారణం పూర్వజన్మకృ
తము దక - మరేమీ కాదంటుందా
కోడలు రగిలిన పగ దినదిన ప్రవర్త
మానమైంది,

ఎదుటివ్యక్తిని సాధించటము
అడవారిది వైచేయి అందులోను కోడి
లిని సాధించే అత్తగారిది అగ్రత బూరం
కోడలి ప్రవర్తనకు అత్తగా సాడింపు
లిని .

ప్రాణపదమ్ముగా బాకమ్మునేయ ము
బోంకరి కూడండు మెట్టి మామ
గృహస్థకముల నేటి నుండిగటియంత
వదికించు నది నెత్తి నడిచిపోవు
వని చెప్పి పనిచెయ్యన పగవాతో
నిల విలక్షణములు చెల్లించు
ముందట జనగ పిలుచు దానదు కు
మోము నిట్టలు తిప్పి మూతి పిలుచు

అంతటితో అగితే ఆకోడలు అదృష్ట
వంతురాలే. కాని ఆ అదృష్టం ఆకోడలికి
లేదు ఆ అత్తగారు ఇట్లో వారిపండ్రినీ
కూడా కోడలిపైకి తిరిగింట్రింది : గడు
మరదులు, మామ, అమెను కోపగించు
కొన్నారు ఇంక అడు కడ్డం సరేసరి,

ఒంటి కాలి మీదే విరుచుకుపడ్డారు. ఇం
దరి మధ్య మెలిగే ఆ కోడలి అవన్న
ఆమె మాటలలోనే విందాం.

మాతండ్రి యొసగిన మాణిక్యకటకమల్
తెమ్మ చు తనదు సందిట ఎటించె
అమ్మ పెట్టిన పట్టటంచు చీరలు నాల్గు
దక్కరి తోడికోడలి ద్రకిచ్చె
ముత్తప దయసేయు ముత్యాలపట్టెద
వీడి బచ్చికొని కూతు మోదవిచ్చె
అన్నయిచ్చిన పదార్థం యెడ్డాణమ్ము
ఎదిలించి చెల్లెలిపై శిరార్చె
అన్నియును గల్గి యుండుటార నమ్మి
కొనియె పరిచారికిల నీళ్లు నాడు నిదిక
పెరిగొట్టి చె మాపుట్టిపెట్టి సొమ్ము
వీ మైనను లేకుం జేసెః శ్మశ్మ
మూడు కాలు : రుగయంగేరి నన్నపై
వెట్టి సనుచు నాగ్గడిట్టి దీవి
తిండి ఎరిసె నమసెకుండ కూడంతయు
ననుచు వీ జనులు విగనాడు

అనిమానముగల అవపడుచులుభరించ
లేని బాధలివి. తనను తిట్టి, కొట్టి రాచి
రంపాన పెట్టే ఆ అత్తగా దురాగ్రహ
మును శాంతింపజేసే ఉపాయం చాచక
నంసాం కోతొప్పట్టా హాయిగా పెరిగిన
పుట్టిల్ల గుర్తు పట్టి ఆ కోడలేమను
కొంటున్నదో వినండి.

కన్నవారలచిటి కతరెలుంగరు వాం
రెటిగి మేమి ఒడం కిచ్చినట్టె
పట్టచెడు న్నకంత్త అచ్చు రమ్మ
విడిచి వదిన చోట వెనుకము.

ఇంత వేదనకు తలదాచుకొని అత్త
గారి మనసులో తనపై కోకరం కలి
గితే కొంత నుఖం కలుగుతుందని ఆ
కోడలు ఒక్కొక్క అత్తను 'దాయం జేరి
నమ్ము'న వావ బాసుర ముఖి యగు
నయ్యమి పడుచి యడుగులు తొడరి
వయం దెట్టుకొని మెత్తమెత్తన కరతలం
బుల నొత్తుచు ఇట్లన్నది.

పెంచిన తల్లిదండ్రుల రసేయక

పీపద సేవతై నమ
ర్పించిరి నన్ను మీకు దెలిసింప దలంచిన
నాదరించినన్

మంచి కాక యన్యులిక మాకెవరమ్మ!

మదిం దలంపుమీ

పంచః జరించు దాన దయపాయగ

నేపిటి కమ్మ! నా యెడన్

తిట్టియు దీనిండులు జే

పట్టి కరుణ బ్రోచునట్టి భాం బొగిసి

పట్టున నుండుగ మాకి

ట్టదిని పయకింగ నేలనమ్మ! తిలంపన్.

ఎంత వినయంగా ఆ కోడలు అత్తను
వేడుకొన్నదో అంత కోడలతో ఆ అత్త
ముసము మంటూ "నాకే నీతులు చెప్పే
దానవా" అని కోడలిని పడు దన్నింది
అంతటితో అగిందా ఆ చందీక, "నన్నేం
చస్తా" చూడ అంటూ కోడలి వెంటకి
పడింది అలావెత్తున్నప్పుడు ఆ అత్త
గారి నుదుటికి గుమ్మం ఎదిరి రిద్దం
కారింది, చాంతో ఆమె క్రెత్తిపోయి
'ఇదంతా నీమూలానే ఒరిగింది' అంటూ
కోడలికి కూడు, నీళ్ళు పెట్టక మూడు

రోజులు ఉపవాసముంచింది. అప్పటికీ
ఆమె కపిడీరలేదు.

మూడవనాడు దిప్పిగొని మూర్ఖు
మునిగెడి నన్నజూచి క్రొ
వ్వాడి మనంబునన్ గడట వైరిగై కొని
షేలి పిగడల్

గూడగ పాలు పాత్రవిడి గొబ్బున
గ్రోరెడిగావి ది.కవుం
జేడియ! దీని సీమగని చేతికి నిమ్మని
రేయొనంగుచున్.

ఇచ్చిన వెంబడి కూతురు
నచ్చువడు గొప్పవెద్దె నది యెలుగకపె
జిచ్చుగతి దప్ప జరరము
దొచ్చగ నొక గ్రుక్కెడన్ని త్రావితి
వడుమన్.

దానిని అడవిదొడ్డు చూచింది ఇంకే
ముంది. బిన్నగా అన్నగారితో పుచ్చింది.
అయినగాని కోపంతో 'బర్తకు ఎంగిలి
పాలిస్తావా?' అన తిడుతూ ఆ అర్థాంతరి
"చేతులు మాడుకొని భయాలురత
పడంకు'చున్న భావము ఇట్లు వెడలి
గొట్టాడు. ఆ విషయము దానీజనము
తెలిపికొని కోడలి పుట్టిల్లలో చెప్పగా
ఆమె అన్న పెద్ది ఆమెను తన ఇంటికి
తీసుకు వెళ్ళాడు. ఆమెబ్రతికినంతకాలం
దీర కూడులకు లోటు లేకుండాచేశాడు.
కొంతకాలానికి ఆమె వరణించింది,
యమదర్మరాజు ఆమెను చూచి

అక్కట- బర్త త్రావగ! బయః పరి
పూరిత ప్రాత గొంచుదా

దెక్కరిగ తైవోరె అతిదీన గతిం
జనుచుంకి తోవవో
గుక్కెడు త్రావి ఎంగిలిదు కుత్తిత
యౌటఁ దృణాశనంబుచే
నొక్కట తాత్తివై హరిణి యావి
జనించి చరించు గావుతన్.

అని 'దర్మ' చెప్పాడు. బర్తకు
ఎంగిలి పెట్టకూడదనేది దర్మ సూక్తి
మట, దానిని అతిక్రమించినది కనుక
ఆ కోడలిని లేడిగా పుట్టమని యమదర్మ
రాజు తీర్పుచెప్పాడు. అంతే ఆమె
అలా చేయటానికి గల కారణాన్ని విన్న
విందుకొన్నాక 'మానవతా దృక్పథం'తో
యమదర్మరాజు తన నిర్ణయాన్ని కొంత
నడలించి 'దృఢవ్రత మహారాజు వలన
పీకు నుగతి కలుగుతుంది' అని ఆను
గ్రహించాడు.

ఇదీ దృఢవ్రత మహారాజుకు హరిణి
చెప్పిన పూర్వజన్మ కథ ఉదహరిం
చిన పద్యాలలోని సంబోధనలు దృఢ
వ్రత మహారాజును ఉదేశించినవి.
శివ శతాబ్దిలోని తెలుగువారి సాం
మిక జీవనాన్ని ముఖ్యంగా అర్థింటి
కోడళ్ళ అరళ్ళను ఇంత రమ్యంగా
కరుణ నిసందించురంగా చిత్రించిన
రమనాదర్యుడు ఉన్యజీవి తెలుగుసాహిత్యంలో
ఉపాఖ్యానాలలో గల కరుణ
రాసభరితమైన ప్రేమ పాత్రంలో ఈకోడలి
పాత్ర తలమానిక మైవది. కవి యీ

పాత్రకు పేరుపెట్టకుండా రామకృష్ణుని
విగమ శర్మ అక్కలాగానే ఈమెను
అనామదేయురాలుగానే చిత్రించటం
గమనించదగినది.

సూర్యదేవర రవికుమార్
పతువై ద్యశాల
పెదపులిసత్రు 522267
గుంటూరుజిల్లా

అరు సారా పద్యాలు

— సూర్యదేవర రవికుమార్

వంసారాలను గూర్చును
హింసా రాజ్యముబెంచు నెల్ల దవరమున్
కంసారాతిజని స్థాధి
నంసారా చూపు దాని నాశము వలకున్

మనసారా వాంఛిరి
మనసారాదులను నాటికపు, రీతిగాన్
మనసారా వాంఛించురు
మన 'సారా' వాంఛ మోగ నెడ,
మనకపుల్

మదికి కులాసారాదని
అదియేజీవితసార మని భ్రష్టపడుచున్

నదలక విత్యము సారా
వెధవలు త్రాగుదురుసారవేదులు నొవ్వన్

కలహంసా రావమ్మరి
నెలవొ కాసార పుణ్య వీరమె హితమౌ
వెలగం సారా కంటెను
ఎలదిక తాళార మన్న పర్తింపంగన్

సారాను తాగు మగల వ
సారాదా జేరుచైన పై పకుదని సం
సారప్రియందరికిఁ బ్ర
సారాను ట్టివి చేయ నత్సలమమ్మన్

ఆ సారార్పటి సాగెడి
యాసారా మాన్పు యుద్ధ మింకింతింతై
వేసారసీక యాంధ్రుల
కీసారయవన్ జయమ్ము విమ్ముగ
విడుతన్,

...

• • •

~~~~~

~~~~~

ఉత్తమ సాహిత్యంకోసం
సమాలోచన
చదవండి!

చదివించండి !!

~~~~~

‘మనిషి - చిలక’ లో మానవతావాదం

— శ్రీ మేడపాటి కాపిరెడ్డి

(గత నందిక తరువాయి)

ఇదివరకటి పరువును నిలబెట్టాలని
పక్కపక్కనే ఏర్పించుకొంటున్న పాక
లను ఎదిగొట్టాలనే పెత్తందార్ల వ్యూహా
లను అది నే బద్ధుకొట్టే అడిమిస్థల
తరిం ఎస్తుందని, చెబుతూ వీధిపై
ధిక్కుల దొడ్డిన్యాయ వశించే రోజులు
వస్తాయని నారాయణరెడ్డి చెప్పిరిం
చాడు.

పచ్చినెత్తురుతాగే దేగలాంటి పెద్ద
మనుషులు, పావురాలు లాగి కనిపించి
ఎక్కిఉళ్ళో ఊరేగుతూ శాంతి సూత్రా
లను బోధిస్తూ నటించే వాళ్ళను ఈతరం
కనిపెడుతుందని నారాయణరెడ్డిచెప్పాడు;

‘వెట్టా-మనిషి’ లో నారాయణరెడ్డి
మనసు ఎప్పుడూ మనిషిదేశతగా, మం
చిగా నడివారిని చూచిస్తుందని కానీ అలా
ఆరాటపడే మనస్సును అసురశక్తులు
అడ్డిగిస్తున్నాయని, ఆశక్తులను మనిషి
చేదించాలని చెబుతాడు.

“కాష” అనే కవికలో పదిగొట్టేది,
పదగొట్టేది, పగను పెంచేది, పచ్చగా

వెక్కిరించేది బాకాదని వట్టికంఠకోష
అని. అందరినీ కలిపేది నిలబెట్టేది కాషే
నని చెబుతూ -

మతాన్ని నిలిపిందీ మరాఠీతంగా
నిలిచి దీ కాషే
వర్తిమాలలో ఒదిగిందీ పర్వతంగా
ఎదిగిందీ కాషే

- అంటూ కాష ద్వారా కూడా మాన
వత్వాన్ని తెలియజేశాడు.

చిక్కగా ఉండే చీటి లంటే పరి
చగా ఉండే వెలుతురంటేనే ఇష్టం
రూపం చిక్కగా ఉంటుంది. ఊపిరి పరి
చగా ఉంటుంది, అయినా నాకు ఊపి
రింటేనే ఆశ అంటూ సినెరె మనిషి
లోని దానవత్వం రోజురోజుకూ పెరిగి
పోతూ మానవత్వం పుచ్చబడిస్తో ఉంది.
అయినా నాకు మానవత్వం అంటేనే
షుక్ల - ఎ అనే అర్థం వచ్చేలా “రూప
ము ఊపిరిలో” తెలియజేశాడు

“ఏది ఏది ఉగాది?” లో పూర్వము,
ఆవరించిన మూఢపశ్చారాలను చేపించి
హేతువాద దృక్పథంతో ఆలోచించే

మాతన వ్యవస్థ రావారి అంటారు సాటి
మనిషి జీవితాన్ని సరిజేసి మనిషి భవి
ష్యత్తుకు ఊపిరిపొసి అతనిపురోభివృద్ధిని
కోరేదే ఉగాది అని అంటారు పి.నా.రె.

ఈవిధంగా పి.నా.రె "మనిషి -
చిరిక లో మానవతావాదాన్ని పరీకలకు
అన్వయించి సర్వమానవ శ్రేయస్సును
కాంక్షించాడు. వారాయణరెడ్డి కవిత్వ లో
మానవతావాదం అంతటా విూడి ఉం
టుంది. ఆయన రచించిన నవ్వని పువ్వు
మొదలుకొని ప్రపంచపదులు వరకు
ఎందులో చూసినా ఆందులో మానవతా
తృక్పథం అంతస్ఫూత్రంగా కన్పిస్తుంది
మహాప్రక్షం లాంటి ఈయన కవిత్వం
లో పరించిన పరిమే మానవత.

* * *

0—0

మేడపాటి బాపిరెడ్డి
S/ంపువ్వరెడ్డి
కవిటం గ్యిసిసిరి
ప్రొడూరుమండలం
వక్కాగోదావరి

కంసుని సుగుణ సంపత్తి

— చా॥ పి. పిణయలక్ష్మి వ రిట్

'కంసుడు' అను మూడక్షరముల
పదము చెరిచి బడినంతనే ఒకానొక
దుష్టుడు, దుర్మార్గుడు. దయాదాక్షిణ్య
రహితుడు, శిశుహంతకుడు, బంధు
విరోధియగు కూరాత్ముడు మన న్యూతి
వథమున మెదలును. ఇంతియేగాదు.
అవతార పురుషుడైన శ్రీకృష్ణుని హత
మార్ప విపరయత్నములు గావించి తన
ప్రాణములను క్షించుకొనుటకై ఎన్ని
యో ప్రాణముల బలిగొన్న కిరాతకునిగ
కంసుడు మహాభాగవతమున మనకు
దర్శన మిచ్చును ఎంతటి దుర్మార్గుని
య దైనను గుణలేఖముండక మానదు
లోకకంటకులుగ పరిగణింపబడిన రాక్ష
సుల యందును ఏదో ఒక సందర్భమున
నేదియో ఒకసుగుణము కన్పట్టినప్పుడు
రెన్నియో కలవు. రాక్షసకులాంతఃకర్షణ
హరిపై ద్వేషమే వారి క్రూరపర్తనకు
ముఖ్యకారణము. అటులనే పరమహిర
న్యభావుడైన కంసుని యందును సుగుణ
ములు లేకపోలేదు. మహాభాగవతమునం
దెవనెడ వర్ణింపబడిన కంసుని వద్దము
లను వెలుగులోకి తెచ్చుటకు ఆ
వ్యాప్తోద్దేశ్యము.

తనయకు పేయనెవిమిది వందలరహిము
లను, నాలుగువందల గజములను ఎది
వేల శుకగములను, రెండువందల చాసీ
జనమును అరణముగా విచ్చి యమప.
వరుడును వదువును ప్రమాణము సాగిం
చిరి. చెల్లెలివి, మఱిదిని రథమువహిర్చుం
డదెట్లుకొని ఉగ్రసేనుని తనయుడైన
కంసుడిస్వయముగ సారథ్యమువహించి
నాడు. పరివార మేతయున్నను, పరి
చారకులెందరున్నను కంసుడు స్వయ
ముగ రథము నడుపుటయే తెలియజేయు
చున్నదాతనికి అనుంగు చెలియలిపై నెం
తటి వాత్సల్యమో, కంసుడును, దేవ
కియు ఏకగర్భంజాతులు కారు. దేవకి
యాతని సకతండ్రి కుమార్తె. తన వయ
పైది అచిరమణుల కంటె దేవకిపై నే
కంసునికి మిక్కువ మిక్కుటము. కావ
తానే ఆమె సత్తవారింటికి వయనము
గావించినాడు.

అదిదేవుని అవతార కార్యక్రమము
నకు రంగము సిద్ధపరువనెంచి యిరవ
వాడ ....

దేవకీవసుదేవుల కల్యాణము జరిగి
వరి. అగ్రసేనుని తమ్ముడైన దేవకుడు

'శుష్టయగు భగిని మెచ్చగ, నిష్టుడైన
రథము గడపె దెలుగవు మీదన్

శ్వులుగ సీతలోదరి, యష్టమగర్భంబు
విన్ను హాయిందుఁజూపి' (10-23)

యని వరికినది ఆ పంతులు వివినంతనే
కాని హృదయమున అప్పటివరకు
పొంగుట వాడుచున్న వాత్సల్యమంతయు
ద్వేషముగ మారినది. మఱుక్షణముననే
శిర్గమును యిదిపించి దేవకి కొప్పుపట్టి
లాగి, కోబుట్టువు ననిపించుకొనెను
తలంపక ఆమె కంఠమును అందింప
మధ్యుక్తుడాయెను ఈపాంపని యా
వంపటవకు అచ్చిరువడిన వసుదేవు
దప్పవడి -

'చెలియల్ కన్నయ ముద్దరారి బరి
నీ పేనుండె చింతించు వి
ర్మల దీవిన్ బయలాడు మాటలకునై
మర్కడనో, గొట్టి న
క్కుల జాతుండవు పుణ్యమూర్తివకిటా,
కోపంబు పాపంబు నె
చ్చెరి నోహో తెగవేయఁ బాదీయగునే
చింతించు ఛోజేక్షరా!
(10-28)

నీ క్షేమమునే నదా కాంక్షించు
విర్మల చిత్తయైన పోదరిని చంపుట
అన్ననైన నీకు ధర్మముకాదు. కోపము
పాపమునకు మూలము నద్వంద్య నుజా
తుండు. పుణ్యమూర్తియైన నీకిది తగ
దవియు తన క్షేమముపై పరులను
హింపించిన ఎన్నిజన్మలకైనను ఆ పరి
మనుభవంపటి కప్పుడవియు, తనక్షేమ
మునకై పరులను హింపించిన ఎన్ని
జన్మలకైనను ఆ పరిమనుభవంపటి

తప్పదవియు. - కర్మసంకలననే మేళ.
కీక్కు కలుగుచుండు నవియు పరికి,
కర్మసిద్ధాంతమును తెలియచెప్పి

వాని జెల్లెలుగాని కూతురువంటి
దుత్తమురాలు నం
దావనీయ చరిత్ర వీరువు బారి
నూర్నివివాహ సు
శ్రీ విలాసిని దీన కంసితచిత్ర
నీకిదె మొక్కెదన్
గావనే కరుణామయాత్మక; కంస!
మానవ పల్లవా! (10-34)

అని యా కరినాత్ముని మనస్సును
కరగింప యత్నించినాడు. అయినప్పటి
కిని వాడు దేవకిని విడువ నంగీకరింప
లేదు. తొలక దేవకి ప్రాణములనుకాపా
దిన కవయులగతి తదుపరి యాలోచించు
కొనవచ్చునని యానక దుండుని నయ
వచనములతో.

లలనకు బుట్టిన కొమరుని పంపం
దెగెదనుచు గగనవాణిపలికె నం
చుగెదవేవి మృగాక్షికి. గల కొడుకుం
జంపనిత్తు గ్రమ్మున నీకున్
(10-42)

అని వాదనము చేసినాడు అప్పటికిగాని
కింసుడు కాంతింపలేదు. వసుదేవుని
పలుకులకు సంతపించి, ఆతని పలుకుల
లోని విజ్ఞాపినికి మెచ్చి దేవకిని విడిచి
పుచ్చినాడు.

.ఆశీరవాణి పలుకులు ఆతనికాలో
చించుకొను నమయములేయలేదు చెలి
యలి అష్టమగర్భము తనకు మృత్యువని
తెలియగనే, దేవకిని చంపిన తనకా
ప్రమాదము ఉదవి బావించిరాదు ఆ
తత్తుపాటు; క్రోధము, ఆందోళన
చల్లాడుటకు కొంత నమయము పట్టినది.
'పై ని వసుదేవుని కర్తవ్యబోధ యాత
నిని సహజస్థితికి కొనిపెచ్చినది కనుకనే
దేవకిని విడిచిపెట్టెను. విజముగనే
ఆతనియందు ప్రేమ జాలి కరుణ
లేకుండిన వసుదేవుని పలుకులను పెద
చెవివిడెట్టి అక్షణముననే దేవకిని హత
మార్పియుండవలయును. కాని అట్లు
జరుగలేదనిన కంసుని హృదయము
మనమూహించినంత కష్టముకాదని.
ఆతని స్వభావమునందు కష్టములు
కొన్ని లేకపోలేదని స్పష్టమగుచున్నది.
ప్రతి వ్యక్తిలోను దైవ, రాక్షసభావ
ములు మిళితములైయుండును కోప
ముతో ఒడలు తెయక క్రూరకర్మలాచ
రించుట రాక్షస లక్షణము స్వాభావిక
ఉచితానుచిత జ్ఞానమును కోల్పోయి,
విపేకి విచక్షణులను విడచి ప్రవర్తిం
చుట దానవ స్వభావము అట్లని అట్టి
వారిలో మంచియు నుండకపోదు.

దేవకి వసుదేవులు తమ మందిరము
నకు చంద్రయానందముగ కాలము గడుప
సాగిరి. కొంతకాలమునట దేవకి గర్భ
ముదాల్చి పుత్రునిగనెను మాట తప్పని
మానదనుడు వసుదేవుడా పసిపిండును
గొలిపొయి కంసుని కప్పగించెను. ఈ

రీతిగ నత్యమును తప్పక కొడుకు నప్ప
గించిన వసుదేవుని పలుకు విలుకడకు
కంసుని హృదయము తరగి

'కొడుకు నీవు మరల గొవిందామ్మ
వసుదేవ! వెలుపులేను నాకువీనివలన
నల్గి వీనికి భవదష్టమ పుత్తుండు,
మృత్యువంటి వధింతుమీద నతని'
(10-50)

అని మేన యల్లు'కి ప్రాణదానము
కావించి యంపెను. ఎంతటి దుష్టవ్య
భావుడైనను కంసుని యందీ విషయ
మున నొకింతజాలి. యిసుక 5 కు
కనిపించుచున్నది. తన ప్రాణములకు
ముప్పులెప్పించునది దేవకి యష్టమగు
మే గావ తక్కిన శిశువుల జంభుట
యసర్వముని యెంచియే జాలిచూపినాడు.
ఇంతియేగాదు మంచివి మెచ్చు స్వభా
వము కూడ కంసుని యందున్నది.
తనుకనే వసుదేవుని వత్సలమునకు
న తపించి పుత్తునిగాని పొమ్మనినాడు.
దీని వెనుక అవగా పరోక్షముగ సోదరి
యగు దేవకిని అనందింపజేయుట కూడ
అతని సంకల్పమని మనముగ్రహింప
వచ్చును. ప్రాణములపై తీసి మావన
నహజము, దనకాంక్షచే, పదివీకాంక్షచే
నేదెన్నియో హత్యలు జరుగుచుండుట
మనమనుదీనమును పను న్నాము. తమ
ప్రాణములను విరిదెక్కికొనుట కెంతటి
మోరకార్యములనైనను చేయుటకు వెను
దీయరు కొందరు. ఆ కొందరిలో కంసు
దొకడు. అందునను దానవాంశభోజి.

దుటచే వాని యందు క్రూరత్వమొక
పాలు అధికము.

కాలము ఎవరి విమిత్తమును అగదు
జీవులే కాలము ననునరించి వర్తిండు
చుండవలయును. విధి మానవుని నిల
కడగ, స్థిమితముగ నుండనీయదు తన
క్షణమునకు నేనో పరిణామముల కల్పిం
చుచు. తదనుగుణముగ మానవుని తన
చేతి కీలుబొమ్మనుచేసి యాదించుచుం
డును. ఎంతటివారికైనను విధినికప్పింప
వశముకాదు. కంసుని విషయమునను
నిదియే జరిగినది అటుసంవత్సరములు
గడచినది దేవకి అటుగురు కుమారులను
జన్మవిచ్చినది. ఇంతలో కొకనాడుదేవకి
నొదిడు కంసుని జూడవచ్చి ఏకాంత
ముగ, 'కంసా! మందలోపలనున్న నం
దాదులు. వారిభార్యలు పుత్తులు. బంధు
వులు, దేవకి మొదలగుస్త్రీలు, వసుదేవు
డాదిగల యాదపులందఱును దేవతలు
గాని విజముగ నరులగురు తొల్లినా
యలునిచేత నుడిపిన కాలకేమి యను
రిక్కనుడను నీవు నీ అనుచరులను
రును రాక్షసులే. మహావిషపుదేవకిదేవకి
పుత్తుడై జన్మించి లోకంబుకునైన
దానపులను సంహరించు' నని చెప్పి
దివితేగినాడు.

కలహభోజనవి పలుకుల ఎరివ
విశ్వరూపగణున్న కంసుని మానస
వరిము కల్లోలితమైనది అరాటమరికి
మైనది. వెనువెంటనే చెల్లెలిని, మఱిదివి
పట్టి బంధించినాడు. దేవకి యార్దురు

పుత్తులను విర్రాక్షిజ్యముగ తంపి.
తండ్రియైన ఉగ్రసేనుని కారాగారబద్ధుని
చేసి తానే రాజై ఎరివ సాగించినాడు.
అంతటితో నూరి 1000 వ రాక్షసుల
గముతో దండెత్తి యాదపులందరిని
కదవరంగమున నోడించినాడు వారు
తమ తమ సదనములు వీటి పొరుగు
రాజ్యముల చొచ్చి ప్రాణరక్షణగాపించు
కొనినాడు కనుడిట్లు దుర్మదాంబుడై
వర్తించుచుండు. దేవకిదేవి శేషుని యం
శతో సప్తమగర్భమును ధరించినది.
నారాయణుడు దేవకి గర్భమును రోహిణి
గర్భమున ప్రవేశపెట్టుమనియు, తాను
దేవకిదేవి సుతుడ నగుదుననియు, యోగ
మామను గందుని యంట బుట్టుమనియు
నాదేశించి యంపగా, యోగమాయస్వామి
వచనానుగుణముగ నొనర్చినది. కమ్మట
దేవకిదేవి యష్టమగర్భమున పన్నెగళయ
నుడైన ఆ అదినారాయణుడు ప్రవేశించి
నాడు.

కంసు దేవకిదేవి మేలి కాంతిని.
మోలెనుడు ప్రస్తుటమగు తేజస్సును
గాంచి మారి యామె గర్భమున వర్దిల్లు
చుండెనని గ్రహింపగలిగినాడు. అట్లు
గ్రహింపగలగుటకు కూడ కొంతజ్ఞాన
మాన్యకము కదా. నానాటికి పెద్దది
పొందుచున్న ఆ నారిమేలి గర్భమును
చూచి కంసుడు కింకర్తృతామూడుకై
నాడు.

"ఏమి తలంచువాడ విడి నెయ్యది
కార్యము నాడు నాటికిన్"

గమివి చూలు పెంపెనఁగె గర్భజీ
 చెల్లెలనాఁడు పేద నే
 నేమవి తంపువాఁడఁ దగ మేంపి
 చంపితినేని శ్రీయు ను
 యము యశంబు నాయువును ధర్మమునుం
 తెడిపోవకుండునే
 (10-80)

'వాని యెఱుంగు కూర్చుని జీవన్మృతుఁ
 దనుచు నిందసేయుదు రీతఁడు'
 బోవును నరకమునకు దుర్భావముతో
 బ్రతుకు దొక్కి బ్రతుకేతంపన్
 (10-81)

ఈ ఆడువాని, చెల్లెలి, అందును
 గర్భవతిని నేనెట్లు చంపగలను? చంపుటే
 మేలని తలచి చంపితినే. చంపది, ప్రితి.
 అయివు, ధర్మము నశించును కదా,
 వాని పరునలు గణంపక సోదరిని చం
 పిన హూరుడు, జీవన్మృతుడు వీరిని
 లోకమునిందింపదా? హూరునకు నరక
 మెట్లును తప్పదు. దుర్భావముతో బ్రతు
 కుటయు దొక్కి బ్రతుకేనా? అని చిం
 తించి క్రొత్తమును పీడి పైర్వమును
 బూని చెల్లెలి చంపునాలోచనమాని
 మోవలె నూకుండెవట.

ఇప్పట్లున కంసుని హృదయము
 కరుణాపూరితమైనది కావుననే ధర్మా
 ధర్మచింతన యు ర్చెను. బాల్యము
 నుండి చేతులా పెంచి పెద్దచేసిన చెల్లె
 లిని అందును గృహిణి చంపుటకు
 చేతులాడఁదు తాల్చితకముగ మరుగున
 పడిన వాటిని సోదరిపై ప్రీతి అతనిలో

తలయెత్తినది, అమానుకగు ఆడు
 వారిని చంపిన నరకము, ప్రాప్తించు
 నయి, సంపదనశించునయి వెలుపు
 కలిగినది జీవన్మృతునివోలె బ్రతుకుట
 కగదని భావించి తన దుర్వ్యవసా
 యము నుండి విరమించుకొని మౌనివలె
 డిలకుండెనట. క్రొత్తమును పీడుట,
 పైర్వమును వహించుట గంభీరమును
 పాటించుట మౌని ధర్మములే కదా,
 పిమ్మట అతడు సయపబోవు హరిసామి
 స్మరణమున కిది నాంది, అ శరీరవాణి
 పలుకుల నారకించిన నాడు కుములో
 విట్టి యాచనలు లేవు క్రిసుముగ
 అతని మనస్తత్వములో మార్పుకలుగు
 టయేగాక హరిపై భక్తియు ఇనుమడిం
 చినది, అనగా విదట ఈతని భక్తిపైర
 భావముతో కూడినది. సర్వకాల సర్వాప
 స్థలయందు 'చక్రి యెప్పుడు జ్వం
 చును? నేనెప్పుడాతని విచింతిను?' అను
 చింత తప్ప అన్యచింత రాతనిలో ప్రవే
 శింపలేదు. అ శుభముహూర్తము నానే
 వచ్చినది, విష్ణుమాయ అందటి నాప
 హించినది అనంతశయనుడు అల్లారు
 పెద్దరాషడై అవతరించినాడు. తనను
 కొనిపోయి నందు యింటపడిచి ఆ
 నందాత్మజను కొని రమ్మని పలికిన
 ప్రియపుత్రులను తుచి తిప్పకపాటించి
 రాడు వసుదేవుడు

నందతనయ కారాగృహమును ప్రవే
 శించుననే తెచ్చున యేడ్చినది కాని
 వారు రిచ్చున పడగిడి తమప్రభువునకా
 శుభవర్తమానము నందించినారు అం
 సును తత్తరపాటుతో లేచి వెదిలి.

పురిటిల్లు సొల్చి, బాలనాబేరి హస్తముల
 నుండి లాగికొని పుకమిపై పదిగొట్టి
 నాడు. ఆ పసిపావయు నేలపైబడక,
 మింటికెగసి, అట్టబుజుంచితయైన అది
 శక్తి స్వరూపముదాల్చి "నా సరసవ
 జన్మించి విన్నవించెడి వీరు దొక్క
 తావున పర్థిల్లుచున్నాడని పలికి అంత
 నము చెందినది ఆ పలుకులు కంసుని
 చెవులకు ములుకులై సోకినవి ఆశ్చర్య
 ముతో నిశ్చేష్టుడై నాడు. కొంత పడికి
 లేరుకొని దుఃఖించుచున్న చేపకీ నను
 దేవులను రావించి వారల నాదరించి
 నాడు,

క్షణములో తరిచినదంతయు తాను
 మార్చెనది దేవకి యిష్టము గర్భమును
 హతమార్చి, షుక్రుజముడై. నిర్వి
 చారముగ, స్త్రీడునివోలె జీవింపనెంచి
 నాడు కాని తాను తలచిన దొకిటి జరిగి
 నది వేటొకటి ఇన్నాకు సోదరిని,
 మఱివి హింసించి నందులకు వంత
 రొందినాడు అతని హృదయమున వారి
 పై ప్రేమ పెచ్చిబికి వచ్చినది. తనయె
 దములకు తనకే సిగ్గురగినది అతనిలో
 పశ్చాత్తాప ముదయించినది

'పాపుడ బాలమాతకుఁడ బంధువిర
 కుఁడ దుష్టచిత్తుఁడన్
 గోపనుఁడు జరమ్మతుఁడఁ గ్రూరుఁడ
 బ్రాహ్మణ హంత భంగి మీ
 పాపలఁ జంపితిన్ దయలి పట్కల
 నడ్మతి సాదులార! నా
 పాపము బగ్గడింపక కృపాపరులై కనరే
 శమింపరే (10-157)

అవి తానొనర్చిన మాతుకములన్నింటిని తలపోసి విలపించినాడు పాపాత్ముడను, బాలహతకుడను, అంధవిరోధి డుష్టుడను, ద్రాక్ష కర్ముడనైన బిష్ణు హత్యవంటి శిశుహత్య గావించితివి పాతకుడనైతివి అని వాణి పలుకుచు వచ్చి యితటి దారుణ కృత్యము లొనర్చితిని. నాపాపములను 'స్మరించి నన్న కృపతో చూడుడు క్షమింపుడు' అని దేవతీ పను దేవుల పాదములను వట్టి క్షమాభిక్ష వర్షించినాడు, వారి సంతకాలు విప్పించి అవరమున గారివించినాడు

అంతటి క్రూరుడు ఇంతగా దీనదగుట కడువంతగ తోపవచ్చును రక్కసులకు అనుగ్రహమైనను, అగ్రహమైనను తీరముగనే యుండును; అత్యోగుణము విజృంభించినపుడు వారిని మించిన దుష్టులు సుతీర కరుండరు సత్త్వగుణము ప్రకోపించినపుడు అతటి సత్తలును మిగిలరు ఈవల్నాత్మము వాని పాపములను ప్రక్షాళన గావించితి అతటిలో జ్ఞానోదయమైనది.

“ఒక్కెడఁ బ్రాణులందఱు విశోచిత
కర్మములోనిఁ ద్రిపుగా
నొక్కకమేవితోఁ బొడిమియొక్క
తొగిను కాకిపోలం
జిక్కులఁ బొడమం దుదలు చేరు
సంస్కృతి తోడఁ బాయరే
నెక్కడి హంతః మీశువు లెక్కడి
హన్యుఁ డాటనేటికిన్”
(6-15)

అనియు,

‘వగతురఁ జెఱచితి ననియును, బగతు
రచేఁ జెడితి ప యు బాలుఁడు
ఎలఁచున్
బగ చెలుములు లేవాత్మకుఁ, బగిచెలు
ముల కీలు కర్మబంధము నుండి.
(10-168)

అనియు కర్మ సిద్ధాంతమును గూర్చి
యవస్థాపించినాడ ?

‘ప్రాణులందఱు తమ తమ స్థానములచే
బద్ధులై ఒక్కొక్క రూపముతో జన్మ
జన్మనైత్యు కర్మఫలముల ననేకరీతుల
ననుభవించును. అది తీరగనే ఎవరితో
నను వారు పోపుచుందురు నేను శిశు
హంతకుడ నగుట మీ శిశువుల హతు
లగుట దీనికి నేను విందను మొందుట
ఇది య తము కర్మఫలమేనుమా; శత్రు
పుంజంపితి ననియు, శత్రువులచే
నొడితిననియు మార్పుడు తల వనే కాని
ఈపగటు వెడమికి కూడ రికము కర్మ
బంధమే ఆత్మకు స్నేహములేదు శత్రు
త్వమునులేదు అనిన కింనువి పలుకులలో
అతిజ్ఞానముతోడి పైరాగ్యము ప్రస్ఫుట
మ చున్నది. తాత్కాలికముగ నాతడు
శాంతచిత్తుడగుడు.

అతి గతచిది. పలుకుడు సం
తులిల రావించి యోగవిధ వలన తాను
వినిన వైత్రాతమును వివిపంప వారు
‘ఇక అంపంపనేరా వుద్దేశి, పెరిగెడి
శిశువుల బట్టి వదించెదము, దేవతరెండు
దాగిరో శోధించెదము, జీవించియు
న్నంతవరకు రాజ శత్రువులను విస్మ

రించాడు, రోగములను, రిపులను పోత
సూచిగుతనే జయంపనల యును; దర్మ
మెచ్చుటనుగడరో విష్ణు చటను యు.
పిష్టువు దర్మస్వరూపుడు, గోఢులు, భూ
నురులు వేద వి, సవానము, కారు
ణ్యము న యు, యాగము, తప
దమము శ్రీ లాంతి ఇవన్నియు
విష్ణునియొక్క దేహములు, వీటిని తుద
ముట్టించిన హరియును అంతమొందును
గా ముచ్చాపించి పంపుమ”ని వారు
కోరెడు.

మరి తుల పలుకులాతనిలో మరల
రజోగుణములు ప్రకోపి పజేయ కాల
పాశబద్ధుడై బ్రాహ్మణహింస సామని
యు తలంపక, “సామనుల బాపు
మని అనుచుల రాజ యొసగినాడ పరి
చాటల పాపము లన్నియు ప్రవునకే
యింకను ‘రాజ్యాంతే సుకం
ద్రవమ్మ’ను నావ్యోక్తి బట్టి ఎల్ల
త్వ తో తొలగిన వాని పాపములన్ని
యు చీకటిపడగనే ఎక్కుమును చేయ
పక్షులై దైత్యవీరుల దరాగతము
లతో మరల కించవి వచ్చిచేరినవి

అత కొంత కాలమునకు వారిదుడు
మ ల విచ్చి, పోహణి తియు ఎది
రాముడిపము క్రిష్టుడు పెక్కి శత్రు
డ ము, యశోది న కాము రాజు
అనియును తెగపి యమైరదవియు,
రామకృష్ణులను మందయందున్న
వారవియు నెరంగ జెప్పినాడు మరుక్షణ
ముననే కంసుడు కోపముతో “కాదుకు
లను మంపి విడి పెండును, సర్వు

రితిని మోసపుచ్చె నీ కనుదేవుని చంపు
 ఓయే పాడి యో బద్ధమును చేపట్టి
 బయలుదేరగా చరదుదాతనిని వొంచి
 వెదలినాడు. కంసుని శ్రోధము చల్లార
 లేదు. దేవకీకనుదేవులకు లోహపాశబద్ధు
 లను చేపిఁ రామ'స్థుల చంపిరమ్మవి
 'కే! యనురిక్కునునింపి నాడి; మంత్ర
 వ్రముల రావించి ధనుర్యాగమున
 కేర్పాట్లు కావి ఎడవియు, కువలయా
 పీఠమును ద్వార సీమలోను చాచార
 ముష్టికులను మల్లరంగ స్థలమునను
 నిలుపుమని యాజ్ఞాపించి అటూరిని
 పిలిపించి బలరామకృష్ణులను తొక్కొవి
 రమ్మవి కోరినాడు. అ బలసలిరుపురును
 సంహరించుటకు శిర్త ప్రయత్నము
 లేన్నియో గావించినాడు

కంసుని మనోభీష్టు మెవేరినది
 అకూ రిక్ష రామ కేశవులతో పరలి
 పెచ్చినాడు రామకృష్ణులు మధిరానగర
 వందర్శనాదిలాపుర బయలు వెదలి.
 మార్గమధ్యమున రజువి హతమార్చి,
 వత్తమలగై కొని, దాయకుని, నుదా
 ముని కిద్దను అమగ్రహించి దగర్బం
 గము గావించి తమవిడిచివేగిరి ఈ
 వార్తను విన్న క సునకు రాత్రితము
 కద్దరలేదు మరణభయముచే పీడికరిలు
 కనుచు రాత్రి యెటు గదిపి ము
 నాడు మల్లరంగ పరిశర ప్రాంతమున
 మంచెపై కలపించి నాడు. కువలయా
 పీఠమును అ తమార్చి పెచ్చిన బలమూఠ
 పులను గావించినంతనే వాని ప్రాణములు
 కడబడ్డినవి. అతని కన్నుల యెరుటనే
 చాచార ముష్టికులు రామకృష్ణులచేత

మడిసిరి. ఇదంతయు చూచి కంసుడు
 భయమున కంపించి మంత్రుల చూచి.

'వల్లవ బాచరన్ నగరవాకిటికిన్
 వెదలంగఁ దొబ్బడి
 గొల్లం ముట్టికోల్గొనుడు కూరుని
 న చువి గట్టుఁ దుర్వికిన్
 దెల్లముగాఁగ నేడు వనుదేవునిఁ
 జంపుడు తండ్రిగాఁడుఁ వీఁ
 దెల్ల విధంబులన్ బరుల కిప్పుడు
 * కావకుఁ డుగ్రసేనునిన్'
 (10 - 169)

అని పలుకుచూడగానే కృష్ణుడతనిపై
 లంపించినాడు అ చివరి విముసమున
 తము కంసుడు కడ్గహస్తుడై ఎదిరించి
 నాడు. పక్షిం దుని చేతజిక్కిన సర్పము
 వలె కడకాతడు హరిచేత జిక్కి యను
 పుల బాసినాడు

ఇట్లాత కట్టడవటి కేణుమెరుకు
 ప్రాణరక్షణకై అంధ ప్రయత్నములు
 సయపుచునే యుండినాడు. కోపము,
 అహంకారము మానపుకెట్లు ఉన్యత్తుని
 గావించునో తెలిసి కొనుటకు కంసుని
 జీవితమే ప్రబలి నిదర్శనము. అతని
 హృదయమున ప్రేమ, జ్ఞానము, వైరా
 గ్యము మున్నగు సద్గుణములున్నను అవి
 ఈ అహంకార శ్రోధముల మరుగున
 పడిపోయినవి. కంసునేతండ్రిని పైతము
 బురిచిన కిరాతకుడై రా. ద్వాపర
 యుగమున కనుమోర్కిడే. దీరమా
 ప న నిట్టి వారెందరో!

(కంసుడిట్లు సూదనద్వేషియై కూర
 కర్మలాచరించుటకు కారణ మాతడు
 ఉగ్రసేనుని కుమారుడు కాకపోవటయే.
 అని పురాణములు పేర్కొనచున్నవి.
 ఉగ్రసేనుని రాణి పద్మావతి తన తండ్రి
 రాజ్యమున నున్నపు దొకనాడు వన
 విహారమున కేగెనట ఆ సమయమున
 రాక్షసుడొకడు ఉ గ్రసేనుని రూపము
 దార్చి వచ్చి యామెతో కొంతకాలము
 గడిపినట్లును తత్ఫలితముగానే ఆమెకు
 కంసుడుదయించినట్లును పద్మపురాణము
 తెలుపుచున్నది. కావున ఈ విషయమును
 దృష్టి యందుంచుకొని పరిశీలించినను
 క్రూరత్వహతవి దోషముకాదు. కం
 సుని కది జన్మతః సంక్రమించిన రాక్షస
 గుణము)

డా॥ పి విజయలక్ష్మి పండిట్
 శ్రీ సత్యసాయి ఇన్స్టిట్యూట్
 ఆఫ్ హయ్యర్ తెర్సింగ్
 నెంతవూర్ 51, 101

జానపదుల కుశలవులు

— శ్రీ గంగా శ్రీనివాసరావు

జాతీయులకు నిత్యపాఠ్యము గ్రంథాలు రామాయణ, భారత, భాగవతాలు ప్రసిద్ధి చెందాయి వీటిలో కూడా రామాయణంలో వీరిఅనుబంధం మరువలే ది. శిష్యులు రాముడిని దేవుడిగా పురాణపురుషుడిగా భావించి పూజిస్తే, జానపదులు రాముడిని అన్నగా సీతమ్మని పెదినగా భావించి వారిపై తమ ప్రేమానురాగాల చూపారు జానపదుల మీద రామాయణం, అందరి పాత్రలు ఏమిటో ప్రధానం చూపాయి. ఆ పాత్రల మంచి, చెడ్డలు తమ జీవితాలకు ఆస్కారం కలిగి తాము కూడా అంత ఆదర్శవంతంగా ఉంటామికి జానపదులు కృషి చేశారు. జానపదుల జీవితంలో రామాయణం ఒక భాగమైంది

సంస్కృతం నుండి వివిధ భాషలలోకి రామాయణం అనువదించబడింది. మొదటిగా రామాయణ కథను పాడుకుంటూ చెప్పటం జరిగింది. తర్వాత దాన్ని యథావర్తకంగా రచించుటకు శిష్యులు ప్రయత్నించారు కాని జానపదులు యా వర్తకం కొరకు అపవిత్ర పడలేదు. రామాయణ కథను తమ పాత్ర సాంప్రదాలకు అనుగుణంగా అందరి పాత్రలు తమ అభిరుచికి అనుగుణంగా మార్పు చేసు

కొన్నారు. ఈ మార్పులవల్ల రామాయణ గాథ మరింత శోభను పొంది ప్రజా హృదయాల్లో విలసిల్లింది కాని కొంత రచన చేసే జానపదకవుల రచన, జానపదులను బాగా ఆకర్షించింది వీరు రామాయణ కథను ఎల్లవేళల పాడుకొనుట న్నరించుట. రామాయణ పట్టాలను ఎదే వదే మననం చేసుకొనుట ద్వారా రామాయణంలోని పాత్రల గుణదోషాలను గుర్తించటం వలన వానిలో తమకుతాము దర్శించుట కలగ వారి కుటుంబ జీవితానికి ఒక ప్రయోజనం ఏర్పడంది.

వార్మకి రామాయణం రాముని ప్రధానంగా సాగింది అందులో రాముని కీర్తించి రాముడిని కారణజన్ముడిగా ఉత్తమపురాణంలో చూపించారు. కాని జానపదుల రామాయణం అందుకు భిన్నంగా సాగింది వారు రామునిన్న సీతమ్మవారిని అధికంగా ప్రేమించారు. అమెను తమ ఆదర్శమేగా ఆదరించారు. అమె కష్టాలకు తాము కలత చెందారు అమె సంతానం కుశలవుల లెక్క వీరికి మధ్యవ ఎక్కువ వీరిపై చూపిన ప్రేమావాత్సల్యాలూ సీతా రాములపై కూడ చూపలేదు. వీరి హృదయంలో ఉన్న కష్టానం కుశలవులకు

ఇచ్చారు. ఒక రకంగా చెప్పాలంటే వార్మకి రాముని పక్షపాతి అయితే జానపదులు కుశలవుల పక్షపాతులు వీరు కుశలవుల పక్షపు పుత్రి రాముని దీర్ఘిరి చుటకు కూడ వెనుకాడలేదు. కుశలవుల సంతానపుండ్రి రామునికపిటీరావించిందారు జానపదులు కుశలవులను రాముని కన్నా ఎన్నతంగా తీర్చిదిద్దుటకు యత్నించారు. బాణవిద్యలోకాని ఓర్కూ, దర్మ విద్యలోకాని, వాగ్దాటిలోకాని శ్రీరామునికి మిత్రం తగ్గకుండా అయవ కన్నా ఎన్నగా చిత్రించి వీరిని అమ్మ కొడుకులుగా తీర్చిదిద్దారు తాము అడిమావించే సీతను రాముడు పరిత్యజించిసందుకు తమ అక్కిను కుశలవులవారా తీర్చుకున్నారు. తమ మాటలను కుశలవుల ద్వారా వరికించి శ్రీరాముని గుణదోషాలు ఎత్తిచూపారు అనాడు సీతకు అందిగా ఉండి కూడ అన్యాయమని రాముని జనకుడు ప్రశ్నించకపోయినా, కుశలవులవారా జానపదులు శ్రీరాముని నిందించారు

వార్మకి ఆశ్చర్యమంటే సీత పుతని ప్రసవించింది వార్మకి వారికి ఎప్పుడని నామకరిణం చేశాడు. పుతనిని ఈయంలో ఉంచి మునులకు అప్పగించి అమికోదానికి పోతు వీ పుత్రుడు గురుకురాగా వెళ్ళి తండ్రితో మువచ్చింది. దానం ముగించి మునులకు ఈయంలో విధికనిపించలేదు వారు సీతను సమాధానం చెప్పవలసి ఉన్నదని తమ తపోశక్తితో మరో విధిను సృష్టించారు. సీత తిరిగి వచ్చేసరికి అమె దగ్గర క

బిడ్డ ఊయలలో మరో బిడ్డ ఉన్నారని దానికి ఆమె విస్మయం చెందగా జరిగిన పొరబాటు మునుగు గ్రహించి సీతకు చెప్పిన ముని బారకుం? 'వార్తలుబు నేర్చిన విద్యలు కలవు బయపడి గుర్ర మును బిడుచుకంటే ప్రాజార వసులబ మంచిది అంటూ ఆత్మవిశ్వాసాన్ని చూపాడు.

కుశలపురి పరాక్రమానికి ఎదురు విలవలేక సైన్యం వెనుదిరిగింది. ఆశ్వం కొరకు శతృష్టుడు నచ్చి అన్న విడువమనగా గుర్రాన్ని విడువం నీ అన్నకు చెప్పకో అంటూ పొరుషంగా వలికారు. శతృష్టుడు రిపుని తండ్రి-చి వగరానికి తీసుకుపోగా అతన్ని కుకుట రక్షించెను. అతని రిపుడు మందలను నంహించెను. అను తల్లిదగ్గకు పోవటానికి పరోక్షంగా మందల కారణం వారి అప్రసాయం ఈలోచన వారిదే కాదు జానపదులందరినీ మందలపై జాన పదులకు గల కక్షలు విచంగా తీర్చు కొన్నారు తర్వాత పరిర ఆశ్వంకొరకు తరకుని శతృష్టుని లక్ష్యమును గ్రహించి; పరీమితిని ముగ్ధుని పీఠం దరిలో లక్ష్యముడ. చే వీరికి గౌరవం. తండ్రిచంపమన్నా పినతండ్రిచంపకి పది లాకవి అయినపై వారి గౌరవం చివరకు శ్రీరాముడే యుద్ధానికి రావాల్సి వచ్చింది. యుద్ధానికి వెళ్ళిన శ్రీరాముని చూపి కుకుడు "తల్లిదండ్రులు దైవ స్వరూ పులు తండ్రికి మొక్కుదమనగా" రిపుడు అరణ్యంలో అమ్మని చంపిరమ్మనవాడు. అగ్నిలో దూకించినాడు కనుక మీకి

నమస్కరించలాడు అని పరుషంగా పలి కెను. ఈమాటలవలన వీరికి తండ్రి చేసిన కార్యమంపైనే గాని తండ్రిపై విటువ టి కోపంలేదు అని తెలుస్తుంది. తల్లిపై వీరికి గల ప్రేమముందు తండ్రి పై గౌరవం కూడ తగ్గింది. యుద్ధంలో జరిగిన సంభాషణల్లో అన్నవ ముద్దరిది పై చేయిగా ఉంది. శ్రీరాముని చర్యలను వేరెత్తి చూపి అవహేళన చేసారు. సీతా చేవిని తమ్మునితో చంపించబానుటను తీవ్రంగా పరిగణించారు 'అక్కా,కు పుత్రం కాదా నీది అభిమానం లేవానీకు' అంటూ మండిపడే వీరికోపం సహజ మైనదే ఇదికూడా జానపదుల హృదయా లనుండి వచ్చిందే.

రాముని కవ్వించి యుద్ధానికి సన్న ద్ధుని చేసారు యుద్ధంలో వీరి ప్రతిభ చూసి రాముడుముచ్చటపడి మానా "మృతికి రండి మిమ్మల్నివిషయం వివరించినానికి చూడ భతురేగా గ్రహించడం చేయిరి. వారి కోరికతో ఇరువురిని కుమారులు గ్రహించును. జానపద రామాయణంలో కుశలపురి షట్పాక కొంత ప్రత్యేకతను కలిగింది వార్తకి రామాయణ లో సీత కవలలను ప్రసవించినట్లు ఉంది.

వార్తకి శత్రుు వారు సకల విద్యా వింగతులై రామాయణ చదివుమారవంలోని మునివాచికలు తిరుగుచు రి రాజ్యాలన బనులపించి రాజ్యభోగా లలో ముగిసి తేరిపరిసినవారు ఇలా అశవులందు తిరుగుట చూసి సీత దుఃఖించింది. పిల్లలకు ఆమె ఎదురు దుఃఖ

స్తుందో తెలియక నానావిధం ప్రశ్నించారు. అయినా ఆమె గదులు చెప్పక పోయోసరికి ప్రక్కనున్న ప్రీతిను బెదిరించారు. వారు బెదిరిపోగా తల్లిని చెప్పమని బలవంతం చేసారు' చివరకు శ్రీరాముడే తమ తండ్రి అని గ్రహించి పిన తండ్రిల గురించి మేగతగురించి వివరాలు సేకరించారు. సీతారాముల వృత్తాంతం విని 'శివవిల్లు విరచిన మాత్రాన సీతరో నన్నెజనబుడు' అని పకడకనవ్వి చెవలువట్టిన శివునివిల్లువిరచి శ్రీరాముడు విచ్చు చేపట్టాడు అంటూ శ్రీరాముని కొల్యాన్ని జనకుని అమాయత్వాన్ని అవహేళన చేసారు. తర్వాత ఎసవాసానికి కారణం కైక అని తెలిసి

"అడుదాని పంతముచెల్లించి
తనయుల సదపుల కంపించి
యెంత కీర్తనాదే నిశరము
పిగ్గువారిని వాడే విశరముడు"

అంటూ దళితుని వింధించారు సీత అగ్నిప్రవేశం వివి బాధపడి తండ్రిని నింధించి తల్లి దండ్రులను కడుపువము అని చెప్పి తల్లికి సైన్యం చెప్పారు.

ఫలములకు వెళ్ళిన కుకునికి శ్రీరాముని యాజ్ఞాశ్వా కప్పించింది. ఆ గుర్రం ముఖపట్టినందుకల రామునిపేరు అమని బిరుదులు చూడనే తల్లికి జరిగిన ఆశ్చర్యం గుర్తుకు వచ్చి రోషంతో 'కౌనల్య పీరులను కనెను. జానకి బోరులను కనెనా' వారిదే తల్లి-కు కంకమా అనుకొనుచూ గుర్రాన్ని బ్ర

నేసాడు. దానికి వదలిమని కన్నబిడ్డలుగా చూసుకొంటాను అన్నాడు బాలకుని వెంటనే 'గెలచిన రాజ్యమే గాని దయక్కున్నేడు' అంటూ వీరోచితంగా పలికాడు దీనితో పిరికి గల అశ్వాలిమానం తెలుస్తుంది. యుద్ధంలో మాయతో శ్రీరాముని పడగొట్టారని తెలిసి సీత కుమారులను నిందించును.

ఈ యుద్ధంలో శ్రీరాముని కంటే ఉన్నతులుగా లవకులు చిత్రించబడ్డారు వీరు శ్రీరాముని ధవర్వద్యుట నవాయగా నిలబడ్డారు. జానపదులు శ్రీరామునికంటే లవకులను ఉన్నతులను చేయుటకు భయపడలేదు. శ్రీరాముడు తమకు మ్రొక్కినగాని పట్టువదలమని పట్టుదల చూపారు పెద్దవాడు చిన్నవారిని మ్రొక్కుకూడదని చెప్పినా వీరు ఎవరేదు తమ సీతకు అన్యాయం చేసినందుకు జానపదులు శ్రీరామునిచే కుకలవులకు మ్రొక్కించారు. రాజ్యం చేరిన కుకలవులు తల్లితో "నాడు ఆడవులకు పంపిన అన్యాయం దరిలో ఎవరు? అని ఈరకుండక 'నాడు పంపుట నమ్మకం లేదు నేడు పంపితే మేము జాతుము రింజిన నేవ రైవ అంటే తలత్రు తుము. నాడు సీతకు దిక్కివ్వరులేదు నవ్వుతూ పంపారు వనంలోకి అంటూ నవ్వుతూ పలికారు. కాని ఇంతటి వితక్షణ జ్ఞానం

కలిగినా జానపద కవి దృష్టిలో ఈ బాలురు ఇ కా పాలు రాగే వసిజాయలే కుకలవుల పెనక ఉండి జానపదులు అట్టి జానాయ పెల్లడించారు.

జానపదుల ఆలోచనలకు రూపంగా లవకులను చెప్పుకోవచ్చును. వీరు తల్లి చాటు దిద్దిలుగా ఉండి తల్లికి జరిగిన అన్యాయానికి జగదేకవీరుడు రాముడితో పోరాడారు వీరు తమ తల్లిదండ్రులను కలవటానికి వారధిగా పనిచేసారు. శ్రీరామునికి ఏ మాత్రం తగ్గకుండా దూషణలవశ్యతను. కాణవిద్యను, వ్యాటిని పొంది వార్మికి కిష్కులుగా రామకథను ప్రచారం చేసారు వీరిని తమ అభిమాన పాత్రలుగా జానపదకవులు నృప్తించుకొన్నారు. 'జానపదుల అభిమానం పొందిన వారిలో మొదటగా కుకలవులు వస్తారు. తర్వాతనే శ్రీరాములు. కుకలవులను అంత అభిమానం జానపదులు చూసుకొన్నారు.

• • •

0—0

గళ్ళా శ్రీనివాసరావు ఎం.ఎ.
సాహిత్యసీతం - బొమ్మారు
తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం
రాజమండ్రి-531114

(2 వ పేజీ తరువాయి)

సంప్రదాయ కుటుంబంలో పుట్టి మూఠనమ్మకాలతో పెరిగిన మందరమ్మకు చంద్రశేఖర్ తో వివాహం జరిగినట్లు చెప్పి వనంలో బ్రహ్మనమాజి సిద్ధాంతాలను చూసాడు. ఆమెకు విద్య అర్థిక స్వాతంత్ర్యం, వ్యక్తిత్వం లేక మూఠపిళ్ళాసాలతో ఉన్నందువల్ల ఆమెవడిన దురవస్థను ఈ వనంలో చూసి ప్రీతి విద్య వ్యక్తిత్వం ఉండాలని పరోక్షంగా తెలియజేశాడు.

'దైవమిచ్చిన తార్య' వనంలో వద్దావతి పాత్రకు యుక్తవయసు రాక ముందే మేవమామ న్యాయవతితో వివాహం జరుగుతుంది ఇది తార్యవిజృంభణ సద్ధతిని ప్రతిబింబిస్తుంది.

అయితే తరువాత వద్దావతి చదువు కోవటం, ఆమెకు వ్యక్తిత్వం ఉండటం మొదలైన విషయాలలో బ్రహ్మనమాజి ప్రభావం కనిపిస్తుంది. వద్దావతి ఇష్టం లేని తన బర్తితో ఉండలేక ఇష్టమైన తనప్రియుడు రాధాకృష్ణతో ఉండేందుకు సంప్రదాయం అంగీకరించమని కమక మానసికంగా సతమతమౌతూ స్వేచ్ఛ కొరకు ఆరాటపడడం ఈ సమయంలో చిత్రించబడింది

"అరుణ నవరద్యారా చలం ప్రీ
వ్యేచ్ఛకోసం సంప్రదాయ వివాహ
వ్యవస్థమీద తిరుగుబాటును సూచించాడు

రూపకాల్పన :-

'హరిశ్చంద్ర', 'సీతా జగ్జీవనే
శం' వంటి రూపకాలు రూపకాలు పౌరా
ణిక గాథల పుస్తకాలను స్వీకరించి వా
జంలో సంప్రదాయాల పేరిటో ప్రీతి
జరుగుతున్న అశాస్త్రాయాలను తుడిచి
చారు. హరిశ్చంద్ర కథను మార్చలేదు
గాని. హరిశ్చంద్రుడు చంద్రమతివి
రాజుజ్జు మేరకు సంపాదించు పాత్రం
స్వభావాలు మార్చి సమాజంలో ప్రీతి
జరుగుతున్న అశాస్త్రాయాన్ని చూపాడు.

ప్రీతి గల కవీన అర్థికావసరాలను
గుర్తించక నిర్లక్ష్యమే ఆ నిర్లక్ష్యం
ఎన్ని దుర్మణులుగా వెట్టికలు పేర్చుందో
'అడవాళ్ళ అకలి' అనే చిన్న నాటికలో
చూపాడు.

మూలాచారం, ఆచారం. అన్నిటి
కన్నా దుర్మమీద కావీనం ఒంటి బట్టి

దుకున్న పురుషులు ప్రీతి నిర్లక్ష్యంచేసి
స్వాధీనంగా బలిచేస్తున్నారో చూపే
నాటిక 'ఇంటికి'.

కథానిర్ణయ :-

సమాజంలో ప్రచారంలో ఉన్న
మూఢనమ్మకాలను ఆచారసంప్రదాయ
ాలను శుద్ధిస్తూ కొన్ని కథలు రాసాడు.

దయా పట్టించి వెనుక "హస్తీ
రియా" అనే మావసక వ్యాధి ఉందని,
దీనికి కారణం తీరం కావాలని,
దీనిని ప్రజలు తెలుసుకోలేక భూతవైద్యు
లుగా నటించి డబ్బుగూజుకొనే వారి
చేతిలో ఎలామోసపోతున్నారో 'దయ్య
లు' కథద్వారా తెలియ జేశారు.

తమ ఉపాధు తోచని వ్యాధికి దోష
గుణాలు అని పేరుపెట్టే వారికి ఏదో
ఒక అశాస్త్రమైన మందును కల్పించు
కొని జీవితాలను నశింపజేసే మూఢులకు
కనువిచ్చి దోషగుణాలను అనే కథను
రాసాడు ఈ కథ ద్వారా మూఢవిశ్వాసా
లను తుడిచిచాడు.

అర్థిష్టతైత్తియం పల్ల - ప్రేమను.
ఈడు తోడు విద్వయించుకొనే స్వాతంత్ర్యం

శ్రామిని కోర్కొయి: మునలితర్తకు
వారసుణ్ణి నే యంత్రంగా ప్రీతి మార్చి
వేసిన కుటుంబ వ్యవస్థను 'నాయుడు
పల్ల'లో చిత్రించాడు.

'నేనేం చేసాను' కథలో మర్యాద
అనే మనుగువేసుకొన్న జీవితాలను
చిత్రించి సమాజంలోని పరిస్థితులను
తెలియజేశాడు.

అందం. అశాస్త్రమైన కుటుంబ
ాలను బట్టిగాక మనిషి తర్వాన్ని బట్టి ఉం
టాయి కాని ఆ మనిషి తక్కువ కు
నికి చెందినవాడైతే ఆ గుణాలకు విలువ,
గౌరవం లేకుండా పోవడం సమాజం
లోని సత్యం అదే విషయాన్ని 'మాది
గడ్డాయి' కథ ద్వారా చెప్పాడు చలం.

ఈవిధంగా చలం తన సాహిత్యంలో
బొగ్గనమాజ సిద్ధాంతాలను విశ్రించాడు
తద్వారా ప్రజలలో చైతన్యం కలిగించి
విప్లవాత్మకమైన మార్పులను కలిగించా
రని చెప్పవచ్చు.

.....

మేదపాటి బాపరెడ్డి
S/O ముప్పర రెడ్డి
కవిటం గ్రామం
పోడూరు: 533100
వక్రప గోదావరి

